

Zegen en vloek

Deuteronomium 28

Nu wij aan dit opmerkelijke deel van ons Bijbelboek toe zijn, wijzen wij de lezer erop dat hf.28 volstrekt niet met hf.27 moet verwarren. Sommige uitleggers, die een verklaring wilden geven voor het ontbreken van de zegeningen in hf.27, hebben die willen zoeken in hf.28. Dit is echter een fout die beide hoofdstukken op zichzelf onbegrijpelijk maakt. Men kan duidelijk zien dat deze twee hoofdstukken heel verschillend zijn in hun grondslag, inhoud en praktische toepassing. Hf.27 is, om het zo beknopt mogelijk uit te drukken, zedelijk en persoonlijk. Hf.28 heeft betrekking op de regering van God en Israël als volk. In het eerste vinden we het belangrijke beginsel betreffende de zedelijke toestand van de mens; hij is een geheel verdorven zondaar die niet in staat is om God te ontmoeten op het terrein van de wet. In het tweede gaat het om Israël als volk onder het bestuur van God. Kortom, bij zorgvuldige vergelijking van de twee hoofdstukken zal de lezer het grote verschil opmerken. Bijvoorbeeld, welk verband is er te vinden tussen de zes zegeningen van hf.28 en de twaalf vervloekingen van hf.27? Er is geen enkel verband aan te wijzen! Een kind kan echter de zedelijke verbinding zien tussen de zegeningen en de vervloekingen die we in hf.28 vinden. Wij willen een paar teksten aanhalen om dit aan te tonen.

“En het zal geschieden, indien gij de stem van de HEERE, uw God, vlijtig zult gehoorzamen, waarnemende te doen al Zijn geboden, die ik u heden gebied, zo zal de HEERE, uw God, u hoog zetten boven alle volken der aarde. En al deze zegeningen zullen over u komen, en u ten deel vallen, wanneer gij de stem van de HEERE, uw God, zult gehoorzaam zijn. Gezegend zult gij zijn in de stad, en gezegend zult gij zijn in het veld. Gezegend zal zijn de vrucht van uw buik, en de vrucht van uw land, en de vrucht van uw beesten, de worp van uw koeien, en de kudde van uw kleinvee. Gezegend zal zijn uw korf, en uw baktrog. Gezegend zult gij zijn in uw ingaan, gezegend zult gij zijn in uw uitgaan” (vs.1-6) Het is wel heel duidelijk dat dit niet de zegeningen zijn die de zes stammen op de berg Gerizim uitspraken. Het gaat over Israëls nationale waardigheid, voorspoed en heerlijkheid op grond van hun nauwgezette gehoorzaamheid aan al de geboden die hun in dit boek zijn gegeven. Het was het eeuwig voornemen van God, dat Israël het hoofd zou zijn van alle volken der aarde.

Dit voornemen zal zeker in vervulling gaan, hoewel Israël vroeger schandelijk gefaald heeft in die volkomen gehoorzaamheid die de grondslag moest vormen van hun nationale grootheid.

De zegeningen voor de Gemeente zijn van heel andere aard. Wel lezen wij in Galaten 3: “Opdat de zegen van Abraham in Christus Jezus tot de volken zou komen”, maar waarin bestaat die zegen? In zegeningen van de korf en de baktrog? O, nee, maar in “de belofte van de Geest door het geloof. Zoals het herstelde Israël eenmaal gezegend zal zijn in de stad en in het veld, danken de Christenen nu “de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus”. Deze twee verschillende zegeningen met elkaar te verwarren, moet wel tot oneer van God zijn en tot schade van de zielen.

Deut.28 valt als vanzelf in twee delen uiteen. In het eerste gedeelte vinden wij een volledige opsomming van de gevolgen der gehoorzaamheid (vs.1-15). In het tweede gedeelte wordt plechtig verklaard welke gevolgen ongehoorzaamheid zou hebben (vs.16-68). Het moet ons

wel treffen dat er meer dan driemaal zoveel verzen nodig zijn voor de vervloekingen dan voor de zegeningen die vermeld worden. Het eerste deel bevat 15, het tweede 53 verzen. Het gehele hoofdstuk beschrijft op indrukwekkende wijze het bestuur van God, en geeft een verklaring van het Schriftwoord: "Onze God is een verterend vuur". Iedereen kan uit Israëls geschiedenis leren dat God ongehoorzaamheid moet straffen, en wel allereerst in de Zijnen. En als Hij Zijn eigen volk niet gespaard heeft, wat zal dan het einde zijn van hen die Hem niet kennen? "Vreselijk is het, te vallen in de handen van de levende God!" Of een dwaas mens ook probeert om de kracht van zulke teksten weg te redeneren door eenzijdig te wijzen op de goedheid en barmhartigheid van God, toch blijft het waar "omdat Hij een dag bepaald heeft, waarop Hij het aardrijk in gerechtigheid zal oordelen door een man die Hij [daartoe] bestemd heeft, waarvan Hij aan allen zekerheid heeft gegeven door hem uit de doden op te wekken" (Hd.17).

Wij vestigen nog de aandacht op een belangrijk punt in verband met het dertiende vers van ons hoofdstuk. "En de HEERE zal u tot een hoofd maken, en niet tot een staart, en gij zult alleen boven liggen, en niet onder liggen; wanneer gij horen zult naar de geboden van de HEERE, uw God, die ik u heden gebied te houden en te doen". Iedereen ziet in dat dit van toepassing is op Israël als volk. Zij zijn bestemd om het hoofd te zijn van alle volken der aarde. Zo laag als zij nu gezonken zijn, verstrooid en verloren onder alle natiën, slapend - zoals wij in Daniel 12 lezen - in het stof der aarde, toch zullen zij als volk opstaan en schitteren in een heerlijkheid die nog veel groter is dan die van Salomo.

Als wij nu Israëls geschiedenis doorbladeren, vinden wij enkele treffende voorbeelden van mensen die zich door genade de heerlijke belofte van vs.13 mochten toeëigenen, en nog wel in de donkere en droeve dagen toen Israël de "staart" was en niet het "hoofd". Een paar van die voorbeelden halen wij aan, niet alleen om hetgeen wij zeiden toe te lichten, maar ook om een uiterst belangrijk beginsel, dat algemeen van toepassing is, te doen uitkomen. In de eerste plaats uit het boek Esther. Dit boek is in het algemeen weinig bekend en gewaardeerd, maar het heeft een bijzondere plaats en geeft onderwijs dat geen ander boek ons kan geven. De geschiedenis speelt zich af in een tijdvak waarin Israël volstrekt niet "het hoofd" was, maar niettemin beschrijft het boek ons een persoon, een zoon van Abraham, die de allerhoogste positie weet te verwerven, en over Israëls bitterste vijand volkomen weet te zegevieren.

In Esthers dagen was Israëls toestand zo laag, dat God Zijn volk niet eens openlijk kon erkennen. Vandaar dat in het hele boek Zijn Naam niet voorkomt. De heiden was het hoofd, Israël de staart. Al kon Jahweh de verbondsbetrekking tussen Hem en Israël niet meer openlijk erkennen, Zijn hart kon Zijn volk nooit vergeten, en het hart van een trouwe Israëliet kon Jahweh of Zijn heilige wet nooit vergeten. Juist deze twee feiten kenmerken dit belangrijke kleine boek: God was in het verborgen bezig met Israël, en Mordechai was in het openbaar bezig met God.

Het is de moeite waard erop te letten dat noch Israëls beste vriend, noch zijn bitterste vijand in het boek Esther met name genoemd worden, en toch is het hele boek vol van wat zij doen. Gods vinger is te herkennen in elke schakel van de wonderbare keten der Goddelijke Voorzienigheid, en de vinger van Amalek is niet te miskennen in al de wrede plannen van de trotse Agagiet. Geen enkel verzonden verhaal kan ooit zo onze belangstelling wekken als

deze eenvoudige liefelijke geschiedenis. Wij spreken er hier echter alleen over om te laten zien hoe uiterst waardevol en belangrijk de persoonlijke trouw is, in de tijd dat de nationale heerlijkheid is verdwenen.

De ene, Mordechai, stond als een rots voor de waarheid van God. Hij weigerde met onbuigbare beslistheid Amalek te erkennen.

Hij wilde het leven van Ahasveros redden en voor diens gezag bukken, omdat hij Gods gezag vertegenwoordigde, maar voor Haman buigen wilde hij niet. Hij liet zich hierin alleen leiden door het Woord van God. Hij beriep zich op het prachtige boek Deuteronomium: "Gedenkt, wat u Amalek gedaan heeft",... hij vreesde God niet"; daarom, "als u de HEERE, uw God, rust gegeven zal hebben, van al uw vijanden rondom, in het land, dat u de HEERE, uw God, ten erve zal geven, om dat erfelijk te bezitten, dat gij de gedachtenis van Amalek van onder de hemel zult uitdelgen; vergeet het niet!" (Deut.25:17-19). Dat woord had gezag voor Mordechai en hij weigerde daarom ook maar een enkele maal zijn hoofd te buigen voor de Agagiet. Hoe kon een trouwe Israëliet bukken voor een lid van het huis waarmee Jahweh in oorlog was, zoals staat in Ex.17: "de oorlog des HEEREN zal tegen Amalek zijn". In zak en as kon hij vasten en wenen om zijn volk, maar buigen voor een afstammeling van Amalek, dat kon hij niet. Men hield hem voor een koppige verwaande dwaas, omdat hij het normale gewone eerbetoen weigerde aan de voornaamste edelman van het rijk, maar die edelman was een Amalekiet, en dat was genoeg voor Mordechai. Wat koppigheid of hoogmoed leek, was niets anders dan eenvoudige gehoorzaamheid. Hierom is de geschiedenis zo belangrijk en leerzaam voor ons. Niets kan ons ooit van onze verantwoordelijkheid ontheffen om Gods Woord te gehoorzamen. Misschien vertelde men Mordechai dat het gebod met betrekking tot Amalek niet meer van kracht was, dat het alleen gold voor de bloeitijd van Israël. Jozua had tegen Amalek moeten strijden, en ook Saul had het woord van Jahweh moeten gehoorzamen, in plaats van Agag te sparen, maar nu was alles anders; een poging om te handelen overeenkomstig Exodus 17 of Deuteronomium 25 was totaal nutteloos. Mordechai liet zich echter niet beïnvloeden door al dergelijke redeneringen. Voor hem was het genoeg dat Jahweh gezegd had: "Gedenkt, wat u Amalek gedaan heeft" en "Vergeet het niet!" Hoe lang bleef dit van kracht? "Van geslacht tot geslacht". Daarom kon een trouwe Israëliet evenmin bukken voor Amalek als Jahweh dat kon doen. Bukte Samuel voor hem? Nee. Toen hieuw Samuel Agag in stukken, voor het aangezicht des HEEREN in Gilgal". Al stond de galg voor Mordechai al klaar, hij zou Amalek geen hulde bewijzen. En wat was het gevolg? Een schitterende overwinning. Daar stond de trotse Amalekiet dicht bij de troon; hij genoot meer dan allen de gunst van de koning, hij ging prat op zijn schatten, grootheid en heerlijkheid, en stond klaar om het zaad van Abraham onder zijn voeten te vertrappen. Buiten lag de arme Mordechai in zak en as te wenen. Wat kon hij doen? Hij kon alleen gehoorzamen. Hij had geen zwaard of spies, maar hij bezat het Woord van God, en door eenvoudige gehoorzaamheid daaraan behaalde hij een overwinning over Amalek, die even beslissend was als die van Jozua in Ex.17, zoals Saul met alle uitgelezen soldaten uit heel Israël niet behalen kon. Amalek probeerde Mordechai opgehangen te krijgen, maar in plaats daarvan moest hij als zijn lakei optreden en hem als een koning door de stad leiden. "Daarna keerde Mordechai weer tot de poort des konings; maar Haman werd voortgedreven naar zijn huis, treurig en met bedekten hoofde".

Hier was wel Israël het hoofd en Amalek de staart - Israël niet als volk, maar in een persoon.

Dit was echter slechts het begin van Amaleks nederlaag en Israëls verheffing. Haman werd opgehangen aan dezelfde galg die hij voor Mordechai had opgericht. Maar dit was nog niet alles. De gevolgen van Mordechai's wonderlijke overwinning drongen heinde en ver door in alle honderdzeventwintig landschappen van het koninkrijk. "Ook in alle en een ieder landschap, en in alle en een iedere stad, ter plaatse, waar het woord des konings en zijn wet aankwam, daar was bij de Joden blijdschap en vreugde, maaltijden en vrolijke dagen; en velen uit de volken des lands werden Joden, want de vreeze der Joden was op hen gevallen". En als bekroning van het geheel lezen wij, dat "de Jood Mordechai de tweede was bij de koning Ahasveros, en groot bij de Joden, en aangenaam bij de menigte van zijn broeders, zoekende het beste voor zijn volk, en sprekende voor de welstand van zijn ganse zaad". Ligt in dit alles niet een krachtige bemoediging om, het koste wat het wil, Gods waarheid vast te houden? Ga eens na wat een verbazingwekkende uitwerking de gehoorzaamheid van één enkel persoon had.

Een ander voorbeeld van de gevolgen van persoonlijke trouw aan de ware God vinden we in Daniel 3-4. De drie jongelingen weigerden het gouden beeld te aanbidden. Zij trotseerden de troon van de koning, de algemene opinie en de vurige oven, en weigerden beslist ongehoorzaam te worden. Hun leven wilden zij zo nodig prijsgeven, maar Gods waarheid niet. En wat was het resultaat? Een heerlijke overwinning. Zij wandelden door het vuur met de Zoon van God, en toen Nebukadnezar hen riep, kwamen ze uit de oven als getuigen en dienstknechten van de allerhoogste God. En dat alles was het gevolg van hun gehoorzaamheid. Hadden zij zich bij de heersende mening neergelegd en het hoofd gebogen voor de nationale god, om de vurige oven te ontgaan, wat zouden zij dan verspeeld hebben. Echter, dank zij God, zij kregen kracht om pal te staan en de grote hoofdwaarheid van de ene God te belijden, een waarheid die men losgelaten had gedurende de pracht van Salomo's regering. En de Heilige Geest heeft het verhaal van hun trouw voor ons laten optekenen, om ons aan te vuren om met vaste tred de weg van persoonlijke trouw te bewandelen tegenover een wereld die God haat en Christus verwerpt, en tegenover een Christenheid die de waarheid heeft prijsgegeven.

Hetzelfde vinden wij in Daniël 6. De trouwe Israëliet weet dat de leeuwenkuil hem wacht, maar volhardt in zijn heilige gewoonte om driemaal daags te bidden bij zijn venster aan de kant van Jeruzalem. Hij had zijn venster kunnen sluiten of tot middernacht kunnen wachten, zodat niemand hem zag of beluisterde, maar deze trouwe knecht van God was er de man niet naar om zijn licht onder de korenmaat te plaatsen. Het ging om een voornaam beginsel. Hij wilde niet alleen bidden tot de ene levende en waarachtige God, maar hij wilde dat doen met zijn vensters geopend aan de kant van Jeruzalem. En waarom dat? Omdat Jeruzalem Gods middelpunt was. Maar het lag toch in puin? Ja, voor het tegenwoordige en uit menselijk oogpunt bezien, maar voor het geloof en uit Goddelijk standpunt beschouwd, was en bleef Jeruzalem Gods middelpunt voor Zijn aardse volk. Bovendien is zelfs het stof van Jeruzalem dierbaar voor Jahweh, en zo was Daniël in volle gemeenschap met de gedachten van God toen hij zijn venster opende naar Jeruzalem en bad. Hij had het gezag van Gods Woord voor zich. "Als zij zich tot U bekeren, met hun ganse hart en met hun ganse ziel, in het land van hun gevangenis, waar zij hen gevankelijk weggevoerd hebben, en bidden zullen naar de weg van hun land, dat Gij hun vaders gegeven hebt, en naar deze stad, die Gij verkoren hebt, en naar dit huis, dat ik Uw naam gebouwd heb" (2Kron.6). Op die grondslag stond Daniël. Alle menselijke redeneringen, smarten en dood konden hem er niet van

afbrengen. En het resultaat: nog een klinkende overwinning! Toen Daniël uit de kuil opgetrokken was, zo werd er geen schade aan hem gevonden, omdat hij in zijn God geloofd had”.

Laten we daar altijd weer aan denken. Hoe ook de zichtbare toestand is van het volk van God, in welke tijd ook, nooit gaat het voorrecht verloren van de afzonderlijke gelovige om het smalle pad te bewandelen en de kostelijke vrucht te plukken van eenvoudige gehoorzaamheid aan het Woord van God en aan de dierbare geboden van onze Heer en Heiland Jezus Christus. We zijn er stellig van overtuigd dat dit de waarheid is voor de tegenwoordige tijd. Voelen wij allen de heilige kracht ervan? Het gevaar dreigt dat wij vanwege de algemene toestand de maatstaf van de persoonlijke toewijding gaan verlagen. Dit is een noodlottige dwaling, ja, een rechtstreekse misleiding van de vijand van Christus en Zijn zaak. Hadden Mordechai, Sadrach, Mesach en Abednego en Daniël daarnaar gehandeld, dan was het treurig afgelopen. Laten we gehoorzamen en de gevolgen aan God overlaten. Of wij vruchten zien of niet, God kan ons door Zijn Geest helpen om met een voornemen van ons hart de waarheid van God vast te houden, wat er ook van kome.

C.H. Mackintosh

***Belangstelling voor een studie over het hele Bijbelboek Deuteronomium?
Lees de 'Aantekeningen op Deuteronomium' van deze schrijver,
verkrijgbaar bij info@uhwdw.nl.
Bovenstaand artikel is een uittreksel uit dit Bijbelcommentaar.***